

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl samosoudkyní JUDr. Lenkou Loudovou ve věci

žalobkyně: X., narozena X.
státní příslušnost Ukrajina
bytem X.

proti
žalovanému: **Ministerstvo vnitra**
sídlem Nad štolou 3, 170 34 Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 19. 10. 2020, č. j. OAM-444/ZA-ZA11-VL16-2020,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 19. 10. 2020, č. j. OAM-444/ZA-ZA11-VL16-2020, se zrušuje a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalobkyně žalobou podanou u Městského soudu v Praze napadla rozhodnutí žalovaného ze dne 19. 10. 2020, č. j. OAM-444/ZA-ZA11-VL16-2020 (dále též „**napadené rozhodnutí**“), jímž rozhodl o žádosti o udělení mezinárodní ochrany podané dne 16. 7. 2020 tak, že

žádost se podle ust. § 16 odst. 2 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**zákon o azylu**“), zamítá jako zjevně nedůvodná.

II. Žalobní body

- Žalobkyně v žalobě zejména namítala, že žalovaný nesprávně posoudil její žádost, měl jí udělit azyl podle § 12 písm. a) zákona o azylu, neboť byla pronásledována ukrajinskými tajnými službami za uplatňování politických práv a svobod, své obavy a nebezpečí, které jí hrozí, podrobně při pohovoru popsala, její tvrzení nebyla žalovaným vyvrácena. Navrhla napadené rozhodnutí zrušit.

III. Vyjádření žalovaného

- Žalovaný měl za to, že v době rozhodování situaci žalobkyně posoudil správně, navrhl žalobu zamítnout, pokud soud nedojde k jinému závěru v rámci přezkumu ex nunc.

IV. Hodnocení věci Městským soudem v Praze

- Městský soud v Praze přezkoumal napadené rozhodnutí v rozsahu řádně a včas uplatněných žalobních bodů, kterými je vázán (§ 75 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, dále jen „**s. ř. s.**“), přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu ke dni vydání tohoto rozsudku, a to vzhledem k účinnosti článku 46 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. 6. 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (dále jen „**procedurální směrnice**“).
- Podle ust. § 16 odst. 2 zákona o azylu *jako zjevně nedůvodná se zamítne i žádost o udělení mezinárodní ochrany, jestliže žadatel o udělení mezinárodní ochrany přichází ze státu, který Česká republika považuje za bezpečnou zemi původu, neprokáže-li žadatel o udělení mezinárodní ochrany, že v jeho případě tento stát za takovou zemi považovat nelze.*
- Podle § 2 odst. 1 písm. k) zákona o azylu *se pro účely zákona o azylu považuje za bezpečnou zemi původu stát, jehož je cizinec státním občanem, nebo v případě osoby bez státního občanství stát posledního trvalého bydliště, 1. ve kterém obecně a soustavně nedochází k pronásledování, mučení nebo nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestům a k hrozbě z důvodu svévolného násilí v případě mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, 2. který jeho občané nebo osoby bez státního občanství neopouštějí z důvodů uvedených v § 12 nebo 14a, 3. který ratifikoval a dodržuje mezinárodní smlouvy o lidských právech a základních svobodách, včetně norem týkajících se účinných opravných prostředků, a 4. který umožňuje činnost právníkům osobám, které dohlíží nad stavem dodržování lidských práv.*
- Na základě ust. § 86 odst. 4 zákona o azylu vydal žalovaný vyhlášku č. 328/2015 Sb., kterou se provádí zákon o azylu a zákon o dočasné ochraně cizinců, v níž upravil seznam zemí, které ČR považuje za bezpečné země původu. Mezi těmito zeměmi je od 23. 3. 2019 i Ukrajina s výjimkou poloostrova Krym a části Doněcké a Luhanské oblasti.
- Žalobkyně v žalobě tvrdila, že jí pronásledovaly tajné služby, což prokazuje její výpověď. Ze spisu vyplývá, že žalobkyně od roku 2018 střídavě pobývala v ČR, na Ukrajině a v Polsku. Tvrdila, že jí na Ukrajině vyhrožují, neví přesně kdo, domnívá se, že bývalý manžel policista a jeho kolegové. Zároveň popřela, že by se státními orgány Ukrajiny měla jakékoli obtíže. Žalovaný k tomuto uvedl, že má možnost využít ochrany kompetentních

správních orgánů ve své vlasti, když od roku 2018 na Ukrajině funguje Státní úřad pro vyšetřování, který má v kompetenci vyšetřovat i trestné činy účastníků policie.

9. Z judikatury správních soudů jednoznačně plyne, že jedním z důvodů k prolomení zásady koncentrace řízení je aplikace čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice. Podle něj členské státy EU musí zajistit, aby měl žadatel v řízení o udělení mezinárodní ochrany k dispozici účinný opravný prostředek, jehož podstatou je alespoň v řízeních o opravném prostředku u soudu prvního stupně posouzení jak skutkové, tak právní stránky věci, které je úplné a ex nunc (tj. podle stavu ke dni rozhodnutí soudu). Podle čl. 52 odst. 1 procedurální směrnice se povinnost zajistit účinný opravný prostředek ve smyslu čl. 46 odst. 3 této směrnice vztahuje na žádosti o udělení mezinárodní ochrany podané po 20. 7. 2015. S ohledem na včasné neprovedení čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice do vnitrostátního právního řádu, má toto ustanovení přímý účinek, jedná-li se o žádost o mezinárodní ochranu podanou po rozhodném datu (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 8. 2017, č. j. 1 Azs 194/2017-30, nebo ze dne 15. 1. 2016, č. j. 5 Azs 20/2015-35). Právě krajský soud je v tomto případě soudem, který má povinnost zajistit úplné a ex nunc posouzení opravného prostředku podaného proti rozhodnutí žalovaného.
10. V rámci soudního řízení lze při aplikaci čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice uplatňovat pouze takové nové skutečnosti, které žadatel o udělení mezinárodní ochrany buď nemohl bez svého zavinění uvést již v řízení před správním orgánem, anebo k jejich neuvedení měl ospravedlnitelný důvod (nález Ústavního soudu ze dne 12. 4. 2016, sp. zn. I. ÚS 425/16).
11. V tomto případě není pochyb o tom, že válka na Ukrajině představuje novou skutečnost, kterou žalobkyně nemohla uplatnit ve správním řízení. Přestože žalobkyně na tuto skutečnost nepoukázala ani později, soud k ní musel přihlédnout z vlastní iniciativy. Bez ohledu na dispoziční zásadu, která se ve správním soudnictví obvykle uplatní. Byť z čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice neplyne požadavek, aby soudy ve správním soudnictví z vlastní iniciativy aktivně dohledávaly případné nové důvody pro udělení mezinárodní ochrany, i Nejvyšší správní soud již připustil, že mohou nastat určité zcela specifické situace, za nichž soudy ve správním soudnictví budou muset přihlédnout i k okolnostem nenamítaným žadatelem o mezinárodní ochranu. Za takovou specifickou situaci Nejvyšší správní soud označil například vypuknutí válečného konfliktu na území celé země původu žadatele o mezinárodní ochranu (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 11. 2020, č. j. 1 Azs 288/2020-27, bod 22 in fine). Současná situace na Ukrajině podle městského soudu představuje přesně takovou situaci, kterou musel zohlednit.
12. Aktuální situace na Ukrajině znemožňuje její označení za bezpečnou zemi původu, když na velké části území Ukrajiny po invazi Ruské federace vypukl dne 24. 2. 2022 mezinárodní ozbrojený konflikt. Jednou z podmínek pro označení státu za bezpečnou zemi původu je, že na jeho území nedochází k hrozbě z důvodu svévolného násilí v případě mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu [srov. § 2 odst. 1 písm. k) bod 1 a přílohu I procedurální směrnice]. Tuto podmínku již Ukrajina s ohledem na aktuálně probíhající mezinárodní ozbrojený konflikt nesplňuje, Ukrajinu tak v současné době není možné považovat za bezpečnou zemi původu. Za této situace bude skutkový stav, který vzal žalovaný za základ napadeného rozhodnutí, vyžadovat rozsáhlé doplnění [§ 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s.]. Zároveň má soud za to, že konflikt na Ukrajině představuje skutečnost obecně známou, kterou není třeba dokazovat při jednání.

13. K tomu soud odkazuje na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu č. j. 1 Azs 36/2022-31, ze dne 24. 3. 2022, v němž uvedl: „Při soudním přezkumu se přitom soud k námitce neaplikovatelnosti § 16 odst. 2 zákona o azylu zabývá kromě existence vyvratitelné domněnky, že pro daného žadatele země původu není bezpečná, také tím, zda daná země splňuje jednotlivá kritéria bezpečnosti, jak je vymezuje Příloha I procedurální směrnice a § 2 odst. 1 písm. k) zákona o azylu. Zkoumá také, zda informace o zemi původu založené ve správním spisu dokládají, že tato země skutečně splňuje kritéria bezpečnosti. Dle všeobecně známých informací o změně bezpečnostní situace na Ukrajině je zřejmé, že v zemi dochází k hrozbě z důvodu svévolného násilí v případě mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, a celé území Ukrajiny proto nadále nesplňuje jedno z kritérií bezpečnosti. Informace o zemi původu založené ve spise a pocházející z dubna a srpna 2020 z logiky věci (neboť napadené rozhodnutí i napadený rozsudek byly vydány před počátkem války, která zasáhla celé ukrajinské území) nemohou dokládat, že Ukrajina tato kritéria splňuje. Nemůže proto obstát teze, že Ukrajina je bezpečnou zemí původu (k tomu obdobně rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 3. 2022, č. j. 10 Azs 537/2021 - 31). Nic na tom nemění ani skutečnost, že její území se s výjimkou poloostrova Krym a částí Doněcké a Luhanské oblasti pod kontrolou proruských separatistů nachází na seznamu bezpečných zemí původu stanovených ve vyhlášce č. 328/2015 Sb. Je na žalovaném, aby vyhlášku novelizoval. Ostatně čl. 37 odst. 2 procedurální směrnice ukládá členským státům zajistit pravidelný přezkum situace ve třetích zemích označených jako bezpečné (a § 86 odst. 4 zákona o azylu stanoví, že žalovaný je povinen přezkoumat seznamy zemí stanovené vyhláškou nejméně jedenkrát v kalendářním roce). S ohledem na změnu bezpečnostní situace, která je všeobecně známou skutečností, a ke které soud přihlédl, přestože nastala až po vydání rozsudku krajského soudu, neboť stěžovatelčin nucený návrat do země původu by mohl být v rozporu se zásadou non-refoulement, bude nyní povinností žalovaného, aby se žádostí stěžovatelky meritorně zabýval. Není tedy nadále na místě, aby postupoval podle § 16 odst. 2 zákona o azylu, neboť Ukrajinu již nelze považovat za bezpečnou zemi původu. Nejvyšší správní soud nepředjímá, jak žalovaný žádost meritorně posoudí, přestože existence důvodných obav z hrozby vážné újmy v podobě vážného ohrožení života civilisty nebo jeho lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situaci mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu odůvodňuje (při splnění dalších podmínek) udělení doplňkové ochrany podle § 14a ve spojení s § 14a odst. 2 zákona o azylu.“
14. V novém řízení tak žalovaný nebude moci žádost žalobkyně zamítnout pro její zjevnou nedůvodnost podle § 16 odst. 2 zákona o azylu. Bude ji muset řádně posoudit ve vztahu ke všem formám mezinárodní ochrany. Žalovaný v dalším řízení zejména posoudí, zda s ohledem na aktuální situaci v zemi původu má žalobkyně odůvodněný strach z pronásledování, případně zda jí hrozí skutečné nebezpečí vážné újmy. Zaměří se přitom zejména na posouzení, zda žalobkyni hrozí skutečné nebezpečí vážné újmy z důvodu vážného ohrožení života nebo lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situaci mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu v případě návratu do místa pobytu žalobkyně (tj. Dněpropetrovská oblast). Žalovaný posoudí, zda míra svévolného násilí, kterou se vyznačuje ozbrojený konflikt na Ukrajině, dosahuje natolik vysoké úrovně, že existují závažné důvody domnívat se, že by žalobkyně v případě návratu do města D. v Dněpropetrovské oblasti, byla vystavena – z pouhého důvodu své přítomnosti na území – skutečnému nebezpečí vážné újmy. Žalovaný přitom zohlední různé skutečnosti, zejména intenzitu ozbrojených střetů, stupeň organizace proti sobě stojících ozbrojených sil a délku trvání konfliktu, územní rozsah situace svévolného násilí, skutečné místo pobytu žalobců v případě jejich navrácení do země původu, úmyslné napadání civilistů válčícími stranami

(rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 10. 6. 2021, ve věci CF, DN, C-901/19, bod 43), a také poměr obětí v dotčené oblasti a celkovým počtem jednotlivců, např. podle informací Vysokého komisaře OSN pro lidská práva o civilních obětech na Ukrajině, dostupné z: <https://ukraine.un.org/en/resources/publications> (rozsudek SDEU ve věci CF, DN, body 31-37). Shledá-li žalovaný, že žalobkyni ve městě D. hrozí pronásledování, či vážná újma, posoudí v souladu s rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 2011, č. j. 6 Azs 22/2011-108, ze dne 28. 7. 2009, č. j. 5 Azs 40/2009-74 a ze dne 24. 1. 2008, č. j. 4 Azs 99/2007-93 možnost využití alternativy vnitřního přesídlení v rámci Ukrajiny. Zohlední přitom mimo jiné i aktuální stanovisko UNHCR k návratům na Ukrajinu. Dle stanoviska UNHCR k návratům na Ukrajinu z března 2022 s ohledem na nestabilní situaci na celém území Ukrajiny UNHCR nepovažuje za vhodné odepřít mezinárodní ochranu Ukrajincům na základě alternativy vnitřního útěku nebo přemístění (bod 8 stanoviska, dostupné z: <https://www.refworld.org/docid/621de9894.html>).

15. Žalovaný též posoudí, zda žalobkyně byla ve vlasti pronásledována za uplatňování politických práv a svobod, či má odůvodnění strach z pronásledování z azylově relevantních důvodů, přitom v této souvislosti bude třeba doplnit i pohovor s žalobkyní. Žalobkyně mezi důvody své žádosti uvedla, že se v letech 2017 a 2018 účastnila v D. protestních akcí jako dobrovolnice v hnutí V. D., kdy protestovala proti falšování trestních spisů proti aktivistům, následně jí mělo být vyhrožováno ze strany státní policie. Žalovaný se dosud na důvody vyhrožování žalobkyni ani na účast na demonstracích s tvrzeným spojením mezi účastí na demonstraci a výhrůžkami nijak v průběhu pohovoru nezaměřil. V dalším řízení se žalovaný v pohovoru podrobně vyptá na činnost žalobkyně, která by mohla mít azylově relevantní rozměr. Stejně tak tvrzení žalobkyně ohledně výhrůžek byla zcela obecná a nekonkrétní, pokud tvrdila, že „se jí pořád někdo snaží dostat do bytu“, toto zůstalo také bez vyžádání bližších informací (kdy a kolikrát se tak stalo, za jakých okolností, jak je se sousedy ve spojení, na základě čeho se domnívá, že pokus o vloupání mohl souviset s její činností na protestních akcích či s manželem či tajnou policií, zda je manžel řadový policista či zda je součástí tajné služby...). Žalovaný má povinnost vést pohovor podle § 23 zákona o azylu tak, aby žadateli umožnil předložit v úplnosti důvody své žádosti (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 7. 2009, č. j. 5 Azs 40/2009-74). Následně žalovaný vyhodnotí věrohodnost žalobkyně a jejího azylového příběhu, při zohlednění informací o zemi původu a případných dalších důkazů.
16. Právní názor vyslovený v tomto rozsudku žalovaného v dalším řízení zavazuje (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).
17. Žalobkyni jako úspěšnému účastníkovi řízení vzniklo právo na náhradu nákladů řízení. Žádné jí však nevznikly, proto je soud nepřiznal. Žalovanému jako neúspěšnému účastníkovi řízení právo na náhradu nákladů řízení nevzniklo (§ 60 s. ř. s.).

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den

lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha 4. dubna 2022

JUDr. Lenka Loudová v. r.
samosoudce